

Європейський університет

Полтавська філія

Збірник
матеріалів регіональної науково-практичної
конференції

Економіка України на шляху євроінтеграції

Полтава 2009

Відповідальний за випуск
Редактор

Дорогань В.К.
Кібенко М.Г.

Полтавська філія Європейського університету "Економіка України
на шляху євроінтеграції"
Матеріали регіональної науково-практичної конференції.
Полтава 18 листопада 2008 року.

У збірнику приведено доповіді учасників регіональної науково-
практичної конференції.
Розглядаються питання економіки, фінансів, менеджменту, обліку
і аудиту в сучасних умовах фінансово-господарської діяльності під-
приємств.

Підписано до друку 19.02.2009р.
Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 4. Тираж 20 прим. Заказ № 002.
ПП "АБіВ", м. Полтава, вул. Артема, 13,
тел. 8(0532) 69-43-52

Полтавська філія Європейського університету
36023, вул.Алмазна, 2а

ЗМІСТ

Свойлов В.В., Гаврилова О.А. МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ СТРАТЕГІЇ.....	5
Бірюк Н.В., Томілін О.О. ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ФОНДОВОЇ БІРЖИ.....	7
Борисенко В.Ю., Гаврилова О.А. БІЗНЕС- ПЛАН ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	10
Вашенко Д., Фріцберг М.В. ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ.....	18
Гапонова Л.Г., Томілін О.О. ПОТОЧНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ.....	25
Давиденко Н.Г., Дорогань В.К. МОДЕРНІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄС.....	29
Жеребець К.О., Перетятко Т.О. СИСТЕМИ БАЗОВИХ МІКРОЛОГІЧНИХ СХЕМ.....	33
Зьомбра Д.М., Кібенко М.Г. ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	38
Кінь С.В., Бублик Н.В. РОЛЬ МЕНЕДЖЕРА В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ.....	42
Козловський Д.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ.....	45
Корольок Л.О., Дорогань В.К. ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА	47
Костюк М.О., Несеренко О.П. МЕТОДИ І СПОСОБИ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ.....	52
Спіна Н.М., Несеренко О.П. ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	56
Кравченко Л.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	59
Литвин О.С., Фріцберг М.В. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	62
Макогоненко Д.Д., Перетятко Т.О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МОДЕЛІ ГНУЧКОГО ВИРОБНИЦТВА	67
Михайленко О.С., Бублик Н.В. РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОСВІТІ	72

Гапонова Л.Г., студентка
Полтавської філії
Європейського університету
Томілін О.О., доктор філософії,
директор Полтавської філії

ПОТОЧНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Політика управління державним боргом включає такі важливі складові: формування боргової стратегії, націленої на забезпечення сталості та обґрунтованості рівня державного боргу; досягнення збалансованої структури боргу; активне управління ринковою частиною державного боргу; збереження потенціалу рефінансування боргу при зміні кон'юнктури фінансових ринків; виконання цільових орієнтирів щодо вартості обслуговування боргу і допустимого ступеня ризику; утримування заборгованості державного сектора економіки на економічно сприятливому рівні.

Надзвичайно важливим для визначення поточного рівня платоспроможності держави є використання традиційних показників боргової спроможності (відношення державного боргу до ВВП. Доходів бюджету, відношення зовнішнього боргу до експорту, обслуговування боргу до експорту та доходів бюджету). Проте такий підхід не дозволяє оцінити потенціальний рівень боргового навантаження та перспективи збереження фінансової стабільності у країні при існуванні високовартісних і ризикових умовних зобов'язань Уряду.

В Україні, починаючи з 2002 р., платоспроможність держави істотно підвищилась, а боргове навантаження на економіку й державні фінанси – знизилось. Основними факторами поліпшення ситуації з державною заборгованістю у 2002 – 2007 рр. стали: динамічний розвиток національної економіки та зростання обсягів експорту товарів і послуг, які розширювали економічний потенціал для виплати нагромаджених боргів; зменшення деформацій грошово-кредитної системи України та підвищення кредитного рейтингу держави, що знижували вартість залучених нових позик; проведення зваженої бюджетно-податкової політики і досягнення помірного дефіциту бюджету.

В Україні державний борг відносно ВВП скоротився з 45.3% у 2000р. до 12.5% у 2007 р. (табл.1). На погашення і обслуговування державного боргу у 2002 – 2005 рр. витрачалося 14.1 – 15.4% доходів зведеного бюджету та 3.7 – 4.2% ВВП країни. У 2006 р. вказані співвідношення знизилися до 8.5% доходів бюджету і 2.5% ВВП, а у 2007р. – відповідно, до 4.3% і 1.5%.

Таблиця 1

Показники	Роки							
	2000 р.	2001р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Державний борг (% ВВП)	45.3	36.5	33.5	29.0	24.7	18.4	15.0	12.5
Зовнішній державний борг (% ВВП)	32.5	26.5	24.1	21.4	18.6	13.9	11.9	10.1
Зовнішній державний борг (% експорту товарів і послуг)	53.0	51.1	46.3	36.9	30.6	26.3	25.2	21.6
Погашення, обслуговування державного боргу (% ВВП)	4.2	2.9	3.7	3.7	3.6	4.2	2.5	1.5
Погашення, обслуговування державного боргу (% доходів бюджету)	20.3	17.1	15.1	14.7	15.4	14.1	8.5	4.3

Державний борг охоплює борги сектора загального державного управління; при цьому не враховуються борги державних підприємств і борги, пов'язані з виконанням функцій грошово-кредитного регулювання (грошова емісія, позики МВФ на поповнення валютних резервів). При визначенні державного боргу України за прийнятими у світі стандартами величина державного боргу, що подається у звітності Міністерства фінансів України, має бути зменшена на суму гарантованого боргу та збільшена на суму офіційно визначених боргів органів місцевого самоврядування. Після таких коригувань державний борг України зменшився з 88.74 млрд. грн. (станом на 31 грудня 2007 р.) до 76.64 млрд. грн. Отже, прямий державний борг України (з урахуванням боргів усіх рівнів сектора загального державного управління) складає суму, еквіваленту 10.8% ВВП. Обмеженість потенціалу для нарощування державного боргу України зумовлюється дією таких факторів:

- валовий зовнішній борг України (з урахуванням боргів корпоративних структур) уже досяг критичних розмірів;
- державний борг України, внаслідок високої частки заборгованості в іноземній валюті, істотно залежить від динаміки обмінного курсу гривні;
- Уряд України має великі умовні зобов'язання, які за певних обставин можуть значно збільшити розмір державного боргу.

Станом на 1 січня 2008 р., валовий зовнішній борг України сягнув 84.5 млрд. дол (або 60.1% ВВП 2007 р.). За розрахунками експертів МВФ,

максимально допустимим розміром зовнішнього боргу для країн з низьким і середнім рівнями доходів є 49.7% ВВП; при перевищенні цього показника імовірність розгортання фінансових криз зростає до 66.8%.

За останній рік валовий зовнішній борг України збільшився на 30 млрд.дол. При цьому заборгованість корпоративних позичальників сягнула 69.4 млрд.дол., збільшившись за 2006 – 2007 рр. на 43.1 млрд.дол. При високих обсягах зовнішньої заборгованості резидентів України посилювалася вразливість національної фінансової системи до зовнішніх шоків (погіршення умов торгівлі для національної економіки; девальвація національної валюти; зростання процентних ставок по іноземних позиках; зменшення доступності зовнішнього фінансування), що підвищувало імовірність поширення кризових явищ.

Нестабільність фінансового стану Уряду та імовірність істотного зростання боргових виплат з державного бюджету України визначаються також існуванням вагомих умовних зобов'язань держави. Експерти МБРР оцінили умовні зобов'язання Центрального Уряду в Україні у 172.2 млрд.грн. (або 41% ВВП станом на початок 2006 р.). До складу умовних зобов'язань вони включали гарантований державний борг; депозити фізичних осіб в Ощадному банку України та „Укресімбанку”; внутрішні облігації „Укрзалізниці”. За розрахунками МБРР, на початок 2006 р. сума прямого боргу Українського Уряду та його умовних зобов'язань становила 56% ВВП. Оцінивши імовірність виконання державою очевидних умовних зобов'язань – у 30% упродовж 2006 -2015 рр., експерти МБРР підраховували, що за незмінних економічних умов, на кінець 2015 р. державний борг України сягне величини, еквівалентної 40% ВВП. Найвагомішими умовними зобов'язаннями Уряду України є зовнішні борги підприємств.

Згідно із Законом України „Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України”, прийнятим у 1996 р., держава зобов'язалася забезпечити збереження й відновлення реальної вартості заощаджень громадян і гарантувала їх компенсацію. З гарантованої на 1 жовтня 1996 р. суми в 131.96 млрд.грн. станом на початок 2008 р. було виплачено близько 4 млрд.грн. Таким чином, заборгованість держави перед вкладниками зменшилася на 127.8 млрд.грн. Станом на початок жовтня 2007 р., не гарантований державою зовнішній борг державних підприємств і банків досяг 6.4 млрд.дол., у тому числі 0.5 млрд.дол. припало на сврооблігації НАК „Нафтогаз України”.

Отже, на початок 2008 р., при використанні прийнятих у світі стандартів обліку боргових операцій, прямий державний борг України становив 10% ВВП. Для утримання стабільного співвідношення державного боргу і ВВП дефіцит бюджету, фінансовий з боргових джерел, не повинен перевищувати 2% ВВП. Дотримання подібного обмеження гальмуватиме паросування державного боргу і витрат на його обслуговування,

що позитивно відобразатиметься на темпах економічного зростання і гарантуватиме збереження фінансової стабільності в Україні. Для забезпечення керованості боргових процесів в Україні слід дотримуватись економічного безпечного дефіциту бюджету та обмежити зростання умовних зобов'язань держави.

Література:

1. Волошин В.В. Регулювання світової економіки. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2005.
2. Румянцев А.П., Румянцева Н.С. Міжнародна економіка. – К.: МАУП, 2004.
3. Економіка України // журнал, №7. – К.: ви-во „Преса України”, 2008.

Давиденко Н.Г., студентка Полтавської філії
Європейського університету
Дорогань В.К., доктор філософії,
зав.кафедри економіки та менеджменту

МОДЕРНІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄС

Незважаючи на суттєві успіхи регіональної політики минулих років, не всі європейці стримали її як еталон: адже низькі в цілому темпи економічного зростання змусили ЄС критично поставитися до „обнадійливих результатів”. Неупуруджена оцінка досягнутого зумовила формування нових підходів до втілення ідеї регіональної гармонізації, яка добре вписувалася в рамки неоліберальної економічної моделі, зустрінutoї в європейській спільноті аж ніяк не одностайно. На перехід до модернізації регіональної політики „політика регіонального та локального розвитку” вплинули головним чином такі фактори:

- стрімке скорочення асигнувань на сільське господарство (дотації та субсидії у сумі фактично дорівнювали його частці у структурі ВВП Євросоюзу);
- низький технологічний рівень економіки периферійних регіонів ЄС, які дуже повільно змінювали структуру свого господарства, а тому їхня дотаційність набула хронічного характеру;
- необхідність координувати транспортну, комунікаційну політику стосовно регіонів і ЄС у цілому;
- надзвичайно високий рівень безробіття у деяких регіонах ЄС (в Іспанії, Польщі, Румунії, Франції) „утриманські” настрої серед нових учасників Євросоюзу;
- небажання країн-лідерів проводити політику „утримання” нових членів.

Серед основних подій, що вплинули на зміни в регіональній політиці ЄС є наступні:

- ухвалення Європейською Радою (2005р.) і пропозиції щодо компромісного бюджету на 2007 – 2013 рр., в якому на політику згуртування виділялося 347.420 млрд.євро;
- ухвалення (17 травня 2006 р.) бюджетної угоди на 2006 – 2013 рр. між Європейською Радою, Європарламентом Єврокомісією (документ включав також правила регулювання діяльності Структурних фондів, які набрали чинності 1 серпня 2006 р.);
- ухвалення (жовтень 2006 р.) Радою ЄС „Спільної стратегічної директиви щодо згуртування”, яка чітко визначала принципи і пріоритети політики зближення.